

результатів (у цьому випадку ми маємо на увазі акт аналітичного мислення: аналіз, синтез, класифікація й ін.), і оцінку розвитку ситуації, і прогнозування (побудова а гіпотез) відповідн до подальшого її еволюціонування, а також моделювання своїх майбутніх передбачуваних дій.

Література:

1. Васильєва С.О. Основи організації науково-дослідної діяльності учнів у загальноосвітньому навчальному закладі. – 2019. № 12. – С. 22-26.
2. Гафітулін, М.С. Проект "Дослідник". Методика організації дослідницької діяльності учнів / М.С.Гафітулін // Педагогічна техніка. 2005. – № 3. – С. 21-26.
3. Сьома С.О. Дослідницька робота молодших школярів – шлях до творчості в Малій академії наук України. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2015. Вип. 125. – С. 367-370.

ФАХОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ: СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Гребеник А. О.

аспірант

Глухівського національного педагогічного університету

імені Олександра Довженка

м. Глухів, Сумська область, Україна

«Глобальні інновації суспільного життя на межі ХХ і ХХІ століть закономірн привели до актуалізації у свідомості світової спільноти проблем освіти як головної умови прогресивного розвитку у третьому тисячолітті» [1, с. 11].

Фахова підготовка майбутніх бакалаврів залізничного транспорту має бути переорієнтована як на вимоги суспільства й держави, так ,звісно, й на вимоги роботодавця. Рівень освітнього процесу у вищій школі має відповідати вимогам і викликам сьогодення. У Законі «Про вищу освіту» (15 стаття) зазначено, що «вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі

(науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти» [2]. У Національній рамці кваліфікації компетентність визначен як «здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості» [3]. Встановлен у ході дослідження, що формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів є важливою складовою в структурі їхньої фахової підготовки.

Звісно, пошук ефективних шляхів формування професійної компетентності майбутніх фахівців, у тому числі залізничної галузі, зумовлює звернення до проблеми визначення структури даної інтегральної якості, виокремлення її структурних компонентів. Учені у своїх працях визначали структуру професійної компетентності, аналіз студій деяких з них показує (див. тл. 1.), що думки вчених різняться.

Таблиця 1

Структура професійної компетентності

№	Структурні компоненти	Автори									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	знання (предметні й операційні)	+									
2.	праксеологічний компонент (уміння і навички + здатність і готовність до їх використання у діяльності)	+		+							
3.	впевненість у діяльності та відповідальність за її результати	+									
4.	мотиваційна сфера /компонет		+	+							
5.	мотиваційно-вольовий компонент				+	+				+	
6.	ціннісн – мотиваційний компонент						+		+		
7.	предметно-практична (операційно-технологічна) сфера		+								

Продовження таблиці 1

№	Структурні компоненти	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8.	сфера саморегуляції		+								
9.	когнітивний компонент			+			+				
10.	суб'єктний компонент			+							
11.	функціональний				+		+			+	
12.	комунікативний				+	+	+			+	
13.	рефлексивний				+	+				+	
14.	рефлексивн – статусний компонент						+				
15.	рефлексивн – оцінювальний								+		
16.	змістовий компонент					+			+		
17.	методологічний компоненти							+			
18.	гностичний компонент							+			
19.	творчий компонент							+			
20.	особистісний								+		
21.	діяльнісний								+		
22.	творчо –інноваційний								+		

Автори: 1 – Зимня І.; 2 – Л. Карпова; 3 – В. Ягулов; 4 – О. Бондарева; 5 – В. Вишпольська; 6 – С. Горбань, 7 – О. Коваленко, 8 – А. Нізовцев, 9 – О. Скібіна

На підставі аналізу опрацьованої літератури вважаєм за доцільне, за сучасних умов розвитку вищої освіти, визначити такі компоненти у структурі професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту: мотиваційн – ціннісний, особистісн – функціональний, рефлексивн – оцінювальний. Кожен із компонентів характеризується рядом показників, які по різному оцінені у ході опитування у якому респондентами виступили працівники виробництва, у тому числі керівники (36%), викладачі відповідних спеціальностей у вищій школі (34%), здобувачі освіти (30%).

Респонденти надали перевагу таким показникам як: 1) мотиваційно-ціннісний компонент (мотиваційна готовність до реалізації професійних завдань, професійного саморозвитку – 82%; наявність потребово-ціннісних орієнтацій у контексті виконання особистих професійних зобов'язань – 86%; сформованість професійних мотивів та фахово-орієнтованого мислення – 83% тощо); 2) особистісний – функціональний (теоретична, практична, психологічна підготовленість до професійної

діяльності -87%; виконання особистих професійних зобов'язань аналіз ситуації з точки зору безпеки -92%; здійснення фахової діяльності творчого рівня – 78% тощо); 3) рефлексивні – оцінювальний (рішучість, відповідальність, прогнозування безпечності -81%; всебічна готовність до ініціювання та ухвалення професійних рішень -82%; спрямованість на перспективу, здатність досягати прогнозованих результатів, фахово-безпечне орієнтування – 84% тощо). Найбільш рейтингові показники і увійшли до структури професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту. Формуючи зазначену якість в процесі навчання у вищій школі, слід враховувати, що важливим чинником успішності й результативності даного процесу є зацікавленість у підвищенні рівня сформованості зазначеної якості конкретною особою.

Подальшої розробки потребують проблеми пов'язані з розробкою організаційно-методичного забезпечення процесу формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту.

Література:

1. Андрущенко В.П. Майбутнє університетів XXI століття: спроба прогностичного аналізу / В.П. Андрущенко // Педагогічна і психологічна науки в Україні: зб. наук. праць: в 5 т. Т. 5. Вища школа. – К.: Педагогічна думка, 2012. – С. 11–29.
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.